

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma icke framstälts något bestämdt yrkande å bifall till Friherre Raabs förevarande förslag, hemställde Herr Grefven och Talmannen, huruvida Kammaren, i enlighet med hvad Grefve af Ugglas yrkat, ansåge förslaget för närvarande böra förfalla.

Ropades ja.

Kammaren åtskiljdes kl. 2 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 23 Januari 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades 7 protokolls-utdrag för den 22 dennes.

Friherre af Ugglas: Uti den Kongl. Propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof förekommer, såsom i går anmärktes, 1868 års bevillningsmedel upptagna till 2,600,000 R:dr och beräknade såsom en Riksgälds-kontorets inkomst, hvilken enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle tagas i anspråk till fyllnad af behofven under nästa statsregleringsperiod,

I den debatt, som vid remissen af den Kongl. Propositionen i gårdagens plenum uppstod, yttrades af en talare, att denna summa redan skulle vara af Riksgälds-kontoret beräknad uti det förslag öfver inkomster och utgifter intill 1868 års slut, som till Kongl. Maj:t afgifvits, och att, om denna summa nu åter tages i beräkning, Riksgälds-kontorets af Fullmäktige uppgifna brist borde med ett motsvarande belopp tillökas.

Denna uppgift gjorde på mig ett ganska pinsamt intryck, enär den gaf anledning till förmodan, att den i Kongl. Maj:ts Proposition intagna beräkning öfver Statsverkets ställning icke skulle vara uppgjord med den noggrannhet man eger rätt att fördra. Detta intryck delades af många, och jag har derföre gjort mig förvissad om förhållandet samt kan nu uttala den öfvertygelse, att den värde talarens uppgift grundade sig på ett misstag.

Det af Fullmäktige i Riksgälds-kontoret uppgjorda förslag till Kontorets inkomster och utgifter från den 30 November 1866 till 1868 års slut upptager bland inkomster allmän bevilning för 2 år, med 2,600,000 R:dr inflytande år 1867 och med 2,600,000 R:dr år 1868. Detta är fullkomligt riktigt, enär förslaget endast är ett kassaförslag för åren 1867 och 1868, och under denna tid ingår allmän bevilning för tvänne år nemligen för åren 1866 och 1867.

I den Kongl. Propositionen åter hänvisas för fyllande af statsbristen till 1868 års allmänna bevilning, och då den är inkomst, som först inflyter år 1869, eller under en tid som Kontorets ofvanberörda förslag icke omfattar, är beräkningen i den Kongl. Propositionen således i denna del fullt rigtig. Vid sista riksdag beslöto Rikets Ständer, att 1867 års allmänna bevilning skulle beräknas såsom inkomst vid uppgörande af staten för samma år och detta är anledningen, hvarför i den Kongl. Propositionen 1868 års bevilning, ehuru inflytande först året derefter, måste upptagas såsom inkomst för år 1868.

Det kan synas djerft att i detta ämne uppträda emot Ordföranden ibland Herrar Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, men jag har gjort det i den förmodan att min anmärkning skall gifva honom anledning till noggrannare undersökningar, då jag är viss, att han sjelf skall vara den förste att gifva mig rätt.

Jag anhåller om remiss till Stats-Utskottet af detta yttrande och den diskussion, som med anledning häraf kan uppkomma.

Grefve Hamilton, Henning: Jag nödgades i går så länge upptaga Kammarens tid med mina anmärkningar, att det ingalunda skulle förefalla mig besynnerligt, om jag missförstods. Uppmärksamheten förslappas ganska lätt vid ett längre föredrag, liksom talaren sjelf måhända tröttnar och, i känslan af församlingens längtan att komma till ett slut, blir brådskande och mindre tydlig. Det är således ganska förklarligt såväl af Friherre af Ugglas kunnat missförstå mig, som att, efter hvad jag haft tillfälle inhemta, mitt anförande blifvit i åtskilliga hänseenden origtigt återgifvet.

Jag tror likväl att, vid närmare granskning af mina anmärkningar, man skall finna, att min afsigt icke var att motsätta mig de begärda anslagen, utan endast att gifva Stats-Utskottet en maning att beräkna statsregleringen så att ibland inkomsterna icke upptogos andra, än de, som verkligen inflyta samma år, för bestridande af hvars utgifter de anvisas.

Anledningen var, att vid sista riksdag Stats-Utskottet föreslagit en statsreglering sådan, att Riksgälds-kontoret för att bestrida utgifterna icke sällan varit i förlägenhet. Detta var förhållandet redan under sistlidna år, men måste i ännu högre grad blifva det under det innevarande, då enligt beräkning vid årets slut Kontoret haft att bestrida utgifter uppgående till 7,800,000 R:dr utöfver anvisade inkomster, — en brist, om hvilken den Kongl. Propositionen icke nämner något, och icke heller egentligen haft anledning att något nämna. Frågan är nu, huruvida 1868 års allmänna bevilning kan för samma år anses utgöra en verklig tillgång eller icke. I den beräkning öfver inkomster och utgifter, som Riksgälds-kontoret till Kongl. Maj:t afgifvit, upp-

tages såsom tillgång för innevarande år 1866 års allmänna bevillning med ett belopp af 2,600,000 R:dr. Detta har skett på den grund, att bevillningen inflyter i Riksgälds-kontoret först året efter det, för hvilket den utgöres, och Riksgälds-kontoret kunde således vara förvissadt derom att 1866 års bevillning för innevarande år skulle utgöra en verklig tillgång.

Då jag i går, efter att i korthet hafva yttrat mig om beloppet af de medel som för Riksgälds-kontoret behövas, i mitt anförande kom till beräkningen af Riksgälds-kontorets tillgångar, sade jag angeläget vara att tillse, att tillgångarne verkligen finnes år 1868 eller, med andra ord, då inflöto. Nu finnes ibland de tillgångar, som Kongl. Maj:t för samma år beräknat, en bevillingssumma af 2,600,000 R:dr. Om denna sade jag, att med den måste förhållandet vara: antingen att det år 1868 års bevillning, och i detta fall inflyter den icke till Riksgälds-kontoret förr än 1869; eller ock är det den 1868 inflytande bevillningen för 1867, hvilken redan blifvit af Riksgälds-kontoret inberäknad bland tillgångarne. I sista fallet är det en summa, som egentligen borde upptagas såsom ökande bristen; i andra fallet är det en summa, som af Kongl. Maj:t upptagits såsom bidrag till bestridande af Riksgälds-kontorets utgifter för 1868, ehuru den icke inflyter förr än 1869. Det ena vore ett miss-tag, det andra är ett sätt att anticipera på framtida tillgångar, som tvingar till ständiga mindre lån.

Antingen den Kongl. Propositionen afser 1868 års bevillning, som icke inflyter förr än 1869, eller 1867 års, som redan är beräknad, står således min anmärkning fast.

Jag tror ej att min framställning af vådorna utaf ett mindre omsorgsfullt sätt att uppgöra statsregleringen kan bestridas; och då Herr Finansministern nu är närvarande, kunna vi hoppas att af honom få den upplysning, som för redande af hvad jag ansett oklart är behöflig.

Herr Lagercrantz: Då jag af gårdagens konselj var förhindrad att deltaga i Kammarrens öfverläggning, men erfarit att derunder åtskilliga anmärkningar framstälts emot Kongl. Maj:ts Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, hade jag ämnat anhålla att, efter tagen kännedom om dessa anmärkningar, få mig tillfälle beredt att deröfver afgifva förklaring.

Jag har likväl inhemtat, att den uppfattning om anmärkningarnes beskaffenhet, som återgifvits af gårdagens tidningar, är i väsendtlig mån vilseledande, och då denna fråga nu åter blifvit föremål för diskussion, anhåller jag att få begagna tillfället för att med några ord besvara de nu berörda anmärkningarne.

Den siste värde talaren framställer det alternativa påstående, att den bevillingssumma, som Kongl. Maj:t beräknat för 1868 års behof, antingen är 1867 års bevillning, som inflyter 1868, eller 1868 års bevillning, som inflyter 1869. I förra fallet vore ett väsendtligt fel begånget, enär summan skulle vara inberäknad uti Riksgälds-kontorets brist, som ligger till grund för den Kongl. Propositionen och således icke bort vara ånyo upptagen. I sednare fallet anmärkes, att den inflyter först 1869, och att det derföre är oegentligt beräkna denna summa såsom inkomst för 1868.

Af dessa båda alternativ är det sednare det som verkligen eger rum; och det finnes uttryckligen nämndt i protokollet vid ärendets föredragning i Stats-Rådet, att det vore att anmärka, att denna bevillning icke skulle inflyta förr än år 1869. Jag erkänner visserligen det önskligt vore, att man icke behöft taga denna inkomst i beräkning för stats-utgifterna under nästkommande år, utan kunnat tillgodogöra sig den det år den inflyter, men jag kan icke finna några formela betänkligheter emot att, i likhet med hvad som eger rum i afseende å flera bland Statsverkets inkomster, beräkna bevillningen såsom inkomst för det år den debiteras. Så skedde vid uppgörande af förra statsregleringen, och Kongl. Maj:t har derföre ansett sig icke heller nu böra afvika från detta beräkningssätt.

Några faktiska olägenheter af den föreslagna åtgärden kan jag icke finna, ty gifvet är att af de utgifter, som af Riksgälds-kontoret bestridas, en icke ringa del först behöfver ske år 1869, och om än någon del skulle komma att utgå redan nästa år, så måtte det icke kunna vara någon svårighet för Riksgälds-kontoret med de betydliga fonder det har till sin disposition och med sitt kreditiv i Riksbanken att förskottsvis utbetala den.

Då jag på grund häraf icke ansett att någon olägenhet af den föreslagna beräkningen skulle uppkomma, samt enligt Rikets Ständers beslut vid sista riksdagen statsinkomsterna för innevarande statsregleringsperiod på ett liknande sätt beräknades, har jag ej tvekat att tillstyrka densamma.

Friherre af Ugglas: Uti de Statsråds-protokoll, hvilka såsom bilagor åtfölja den Kongl. Propositionen, läses å pag. 34 af Bilagan N:o 6, att såsom inkomst för år 1868 upptages »1868 års bevillningsmedel, oansedt att dessa icke förr än påföljande året inflyta samt förskott af Riksgälds-kontoret således kan behöfva tagas i anspråk.» Vid detta förhållande borde, om den värde talaren, innan han framställt sina anmärkningar, genomläst icke blott den Kongl. Propositionen utan äfven de Statsråds-protokoll, som medfölja densamma, det icke kunnat hos honom finnas någon tvekan derom att i den Kongl. Propositionen afses de bevillningsmedel, som 1869 inflyta. Deraf följer, att i Riksgälds-kontorets beräkning öfver inkomster och utgifter, som endast är ett kassaförslag, 1868 års bevillning icke kunnat tagas i beräkning.

Grefve Hamilton, Henning: Den siste värde talaren har anmärkt, att jag bort genomläsa ej blott den Kongl. Propositionen, utan äfven dess bilagor och Statsråds-protokollen, men någon ursäkt torde likväl för mig förefinnas deri att jag, som den dag, den Kongl. Propositionen utdelades, var upptagen af en särdeles vidlyftig öfverläggning emellan Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, till följd deraf icke haft mera tid än en dag till granskning af densamma, och tyckt mig icke hafva gjort så litet, då jag genomläst sjelfva Propositionen.

Emellertid har det blifvit upplyst, att 1868 års bevillning beräknats såsom inkomst, ehuru den inflyter först 1869. Att, på sätt Herr Finansministern uppgifvit, förr så skett, vet jag ganska väl, men att man under många år gjort något, som varit origtigt, är icke något skäl, hvar-

för man icke borde försöka rätta det felaktiga. Hvad jag gjort är ett försök att få en statsreglering, grundad på verkliga inkomster. Detta mål är icke vunnet genom en dylik inkomstberäkning och min öfvertygelse är, att, om icke Stats-Utskottet slår in på en annan väg, än den det vid sista riksdagen beträdde, kommer landets kredit att på ett högst betänkligt sätt lida deraf.

Herr Finansministern har yttrat, att denna beräkningsgrund icke medförde några olägenheter, emedan Riksgälds-kontoret hade stora tillgångar och kunde förskottsvis bestrida utgifterna. Det är väl en sanning att de summor, som Rikets Ständer till olika ändamål beviljat såsom lån eller anslag för det ena året, icke alla i sin helhet någonsin uttagas under samma år och att det således finnas åtskilliga tillgångar, som kunna användas till oförutsedda behof, men det är att bemärka, att, sedan ett anslag blifvit beviljadt, Riksgälds-kontoret icke får ställa sig i den belägenhet att, om requisition ankommer från Statskontoret på de anslagna medlen, Riksgälds-kontoret icke kan utbetala dem, utan det måste vara beredt genast anskaffa dem. Riksgälds-kontoret kan således af dylika inestående anslag väl lemna förskotter, men får icke betrakta dem såsom tillgångar.

Betraktar man de anslag, som i detta ögonblick ej äro uttagna, skall man finna, att det icke går an att, så mycket som förr skett, taga beloppen i anspråk såsom förskotter, att Riksgälds-kontoret ersättas genom 1868 års bevilling. Ehuru jag icke för tillfället har tillgång till Riksgälds-kontorets räkenskaper, vill jag dock söka ur minnet redogöra för förhållandet med åtskilliga af de större bland de anslag, som varit och ännu äro inestående hos Riksgälds-kontoret, och hvilkas belopp af detsamma kunnat användas till bestridande af tillfälliga utgifter.

Det viktigaste bland dessa anslag, med undantag af medlen för undsättning i missvestår, i afseende på hvilka ett särskildt förhållande eger rum, äro de, som tid efter annan beviljats för anskaffande af gevär och hvilka sammanlagdt uppgå till omkring en half million R:dr, men, till följd af gevärstillverkningens ståndpunkt inom landet, hittills icke kunnat mer än till högst obetydlig del användas. Denna summa har hittills kunnat af Riksgälds-kontoret disponeras, emedan man icke ansett den så snart erforderlig, men huru skulle man kunna tänka sig, att, då Kongl. Maj:t för samma ändamål begär ett anslag af 3,000,000 R:dr, denna halfva million icke skulle blifva tagen i anspråk. Möjligheten att röra sig med denna summa förfaller således helt och hållet för 1868.

Ibland öfriga mera betydliga summor, som varit för Riksgälds-kontoret tillgängliga, har äfven varit det anslag, som Rikets Ständer beviljat till anläggning af ett hospital för sinnesjuka i Göteborg, och hvilket jag nu ej kan till siffran uppgifva, men dock med bestämdhet påminner mig utgöra omkring 400,000 R:dr. Enligt de upplysningar, som på grund af förfrågningar meddelats, torde detta anslag åtminstone till en del komma att redan under innevarande år utbetalas.

Ett tredje anslag är icke så stort, men det gäller 150,000 R:dr, som äro anslagna till flottan — efter hvad jag vill erinra mig till nybyggnader vid flottans stationer. Man har tagit för afgjort att äfven detta snart skall tagas i anspråk. Dermed äro de större summor, som hit-

tills kunnat af Riksgälds-kontoret med någorlunda lugn användas, upp-räknade, och det torde således ej vara skäl att vid bestämmande af statsregleringen taga med i räkningen de stora tillgångar hos Riksgälds-kontoret, hvarom Herr Finansministern talat.

H. Exc. Friherre De Geer: Enligt hvad jag erfarit, lærer under gårdagens öfverläggning åtskilliga af Kammarens ledamöter beklagat, att Statsråden och i synnerhet Chefen för Finans-departementet icke varit närvarande för att besvara de anmärkningar, som framställts vid remissen af Kongl. Maj:ts Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof.

Det är med anledning häraf, och då äfven framdeles Statsrådets ledamöter och i synnerhet de föredragande ofta kunna af tjenstegör-mål vara förhindrade att öfvervara Kammarens öfverläggningar samt det i allt fall är omöjligt för dem att vara närvarande i de båda Kam-marne vid en samtidig föredragning af ärenden, som röra deras depar-tement, som jag tillåter mig uttala den önskan, att då ledamot af Kam-maren vill af någon bland Statsrådets medlemmar hafva ett inför Kam-maren afgifvet svar på någon fråga eller upplysning i något hänseende, han må, såsom i åtskilliga andra konstitutionela länder brukas, i ett föregående plenum tillkännagifva sin afsigt att i ett följande samman-träde framställa en sådan fråga. Statsrådets ledamöter kunde då be-bereda sig tillfälle att vara tillstädes och afhöra frågan, då den väcktes, samt sjelfva uppgifva den tid, då de vore sinnade att i anledning af framställningen afgifva sitt yttrande, hvilket både Kammarens värdighet och rådgifvarnes ställning kräfver icke bör lemnas öfverlagdt.

Det kan härmed icke vara min mening att på något sätt vilja för-mena Kammarens ledamöter att under öfverläggning om en föredragen fråga framställa de anmärkningar emot Regeringens förslag eller åtgär-der, till hvilka de kunna finna sig befogade, lika litet, som att fränsäga Statsrådets ledamöter rättigheten att deltaga i öfverläggningarne jemväl på annat sätt, än genom att besvara formligen framställda interpellation-er. Jag har endast velat uppgifva en utväg att, då man gör anspråk på att erhålla ett yttrande från en Statsråds-ledamot, sätta honom i till-fälle att uppfylla detta anspråk i den mån han anser sådant böra ske.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes proposition å bifall till framställd begäran om de nu afgifna yttrandenas hänvisning till Stats-Utskottet.

Ropades ja.

Anmaldes och bordlades Första Kammarens tillfälliga Utskotts Ut-låtanden:

N:o 1, i anledning af väckt förslag om Talmans-sammanträden;

N:o 2, i anledning af väckt förslag angående tryckningen af Riks-dagens handlingar; samt

N:o 3, i anledning af väckt förslag om öfverlemnande åt Talmän-nen att första gången sammankalla Kamrarnes gemensamma Utskott.

Härefter anmälde sig och yttrade:

Friherre af Ugglas: I anseende till ärendets vigt och den skyndsamt det fordrar, hemställer jag, att Kammaren måtte besluta att det nyss bordlagda Betänkandet måtte föredragas näst före det till i morgon utsatta val af Utskotts-ledamöter.

Uppå gjord proposition lemnade Kammaren härtill sitt bifall.

Friherre Raab, Adam Christian, uppläste en motion, N:o 16, angående landtförsvarets ordnande och dertill erforderliga medel.

Begärdes på bordet.

Herr von Geijer, Bror, afgaf en motion, N:o 17, angående militieboställes befrielse från fastighetsbevillning.

Äfven denna motion bordlades.

Friherre Raab, Adam Christian: Då nu på bordet hvilat en motion, som afser armé-organisationen, och vi utan tvifvel hafva att emotse flera motioner i samma syftning, vågar jag föreslå, att Kammaren måtte besluta tillsättande af ett särskildt Utskott för behandling af alla frågor, som afse förändrad organisation af landtförsvaret och dertill erforderliga anslag.

Flere ledamöter begärde detta förslag på bordet.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 12 på dagen.

In fidem
O. Brakel.